

Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Αριθ.Πρωτ. Ερωτήσεων 5774
Αριθ.πρωτ. Αιτησ.Κατ. Εγγράφων 273
Ημερομ. Καταθέσεως 13-4-2020

Αθήνα, 13 Απριλίου 2020

ΕΡΩΤΗΣΗ και ΑΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Προς την κ. Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

Θέμα: «Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να υλοποιηθεί από το Υπουργείο Παιδείας χωρίς την εμπλοκή ιδιωτικής εταιρίας – Κίνδυνοι για την προστασία των προσωπικών δεδομένων εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων»

Η χώρα μας βρίσκεται στο χρονικό επίκεντρο ενός υγειονομικού κινδύνου που όμοιός του δεν έχει εμφανιστεί εδώ και έναν αιώνα.

Η Ελλάδα, όπως και όλες οι χώρες του πλανήτη, δίνουν τη μάχη για να περιορίσουν τις συνέπειες της πανδημίας σε όλους τους τομείς. Στην υγεία και στο σύνολο της κοινωνικής ζωής και της οικονομίας.

Στον χώρο της Παιδείας, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση επιλέχθηκε ως λύση ανάγκης μετά την απόφαση να ανασταλεί η λειτουργία των σχολείων. Δυστυχώς, η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας επέδειξε μέχρι σήμερα τεράστια ολιγωρία και παρορμιώδη ανικανότητα στην οργάνωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στην πράξη και παρά τις επικοινωνιακές πομπόλογες, υπήρξαν τεράστιες καθυστερήσεις στις εγγραφές εκπαιδευτικών και μαθητών, επειδή δεν ενισχύθηκε εγκαίρως η δικτυακή υποδομή. Ενώ, ακόμη και σήμερα πολλοί εκπαιδευτικοί και μαθητές δυσκολεύονται απελπιστικά να οργανώσουν σωστά το ψηφιακό τους μάθημα. Έτσι, αυτό που έχουμε είναι μια εξ ανάγκης τηλεεκπαίδευση, χωρίς καμιά κεντρική μέριμνα για το περιεχόμενο των μαθημάτων, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και τον εξοπλισμό των μαθητών και των εκπαιδευτικών που στερούνται ηλεκτρονικών συσκευών και πρόσβασης στο διαδίκτυο. Πρόκειται, δηλαδή, για μια κατ' όνομα εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που μέχρι τώρα διεξάγεται χάρη στην αυτενέργεια και το φιλότιμο των εκπαιδευτικών, στους οποίους για μια ακόμη φορά εκφράζουμε τη στήριξη και την ευγνωμοσύνη μας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ υποστήριξε και υποστηρίζει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στις δεδομένες συνθήκες της πανδημίας, επισημαίνοντας ότι αυτός ο τρόπος μάθησης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει τη «ζωντανή» –

«φυσική» διδασκαλία στη σχολική τάξη. Για το λόγο αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ με αλληπάλληλες παρεμβάσεις του, τάχθηκε υπέρ της διεξαγωγής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αποκλειστικά από δημόσιες υποδομές – δίκτυα και ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά αποθετήρια που διαθέτει το Υπουργείο Παιδείας και ευρύτερα ο δημόσιος τομέας. Αναφερόμαστε στον τεχνολογικό φορέα του Υπουργείου Παιδείας ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» που λειτουργεί το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, το Φωτόδεντρο, το myschool, το e-me κ.λ.π., στο Ι.Ε.Π. (που υπό τη νέα του διοίκηση λάμπει διά της απουσίας του), στο ΕΔΥΤΕ που παρέχει και μπορεί να παράσχει ακόμα μεγαλύτερη υπολογιστική ισχύ στα δίκτυα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στόχος, πρέπει να είναι η λειτουργία 200,000 ψηφιακών τάξεων στο σύνολο του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Είναι προφανές ότι αυτή η επιλογή και όχι η προσφυγή σε αμφίβολης ποιότητας και ασφάλειας εργαλεία του ιδιωτικού τομέα είναι η επωφελέστερη εκπαιδευτικά λύση και βέβαια πολύ πιο οικονομική σε βάθος χρόνου, καθώς με τον τρόπο αυτό αξιοποιούνται και αναβαθμίζονται υποδομές, δίκτυα και ανθρώπινο δυναμικό στα οποία το δημόσιο επένδυσε εκατομμύρια ευρώ. Πολύ περισσότερο όταν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση λαμβάνει χώρα μεγάλης έκτασης επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών. Η γενικευμένη αποθήκευση των αρχείων και των στοιχείων οικιακού διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP), η χρήση καμερών και άλλων τεχνικών μέσων, γεννά σοβαρά ερωτήματα για την προστασία των προσώπων αυτών.

Ταυτόχρονα, παράγεται υλικό (αρχεία ήχου, εικόνες και κειμένων) κατά τη χρήση των μέσων της τηλεεκπαίδευσης. Πρέπει λοιπόν να είναι διαφανές με κάθε λεπτομέρεια ποιοι και με ποιο σκοπό ή και όφελος έχουν πρόσβαση και μπορούν να τα διαχειριστούν για να εξάγουν συμπεράσματα σχετικά με τους συμμετέχοντες, τις συνήθειες τους και τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα τους. Εξάλλου τους κινδύνους από τη διαχείριση όλων αυτών των δεδομένων και των πληροφοριών από τις ιδιωτικές εταιρείες μάς υπενθύμισε πρόσφατα το διεθνές σκάνδαλο μιας ακόμα ιδιωτικής αμερικανικής πλατφόρμας, της “ZOOM”, όταν στην τηλεεκπαίδευση μαθητών εμφανίστηκε εκτεταμένη διαρροή προσωπικών δεδομένων μαθητών και εκπαιδευτικών¹.

Εξαιτίας αυτών των κινδύνων οι αρμόδιες αρχές των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών με χαρακτηριστικά παραδείγματα του Γαλλικού Υπουργείου Παιδείας και του Υπουργείου Παιδείας της Βαυαρίας, είτε στήριξαν την πραγματοποίηση της τηλεεκπαίδευσης αυστηρά με εργαλεία που ανήκουν και επιβλέπονται από το ευρύτερο δημόσιο είτε επέβαλλαν εξαντλητικά πρωτόκολλα ασφάλειας όπου χρειάστηκε η συνδρομή του ιδιωτικού τομέα.

¹ <https://www.kathimerini.gr/1071899/article/epikairothta/kosmos/sto-stoxastro-xaker-h-efarmogh-zoom>

Γιατί αυτά τα προσωπικά δεδομένα αφορούν αφενός εκατομμύρια γονείς και μαθητές, δηλαδή πρόσωπα που προστατεύονται εντονότερα από τη νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων και αφετέρου τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι τελούν σε σχέση υπαλληλίας και ως τέτοιοι αξιώνουν μεγαλύτερο επίπεδο προστασίας.

Με δεδομένα τα ανωτέρω καθώς και ότι:

α) πρέπει να εξαντλείται κάθε δυνατότητα αξιοποίησης των μέσων του δημοσίου πριν υπάρξει η προσφυγή στον ιδιωτικό τομέα.

β) δεν έχει ανασταλεί η ισχύς των κείμενων διατάξεων σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και των διατάξεων σχετικά με τις δωρεές αγαθών ή υπηρεσιών ή έργων από ιδιώτες προς δημόσιους φορείς.

γ) από τη συνολική εικόνα που προκύπτει από το Υπουργείο Παιδείας φαίνεται ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί η προβλεπόμενη εκτίμηση αντικτύπου ούτε και η επίσης απαιτούμενη για το μέγεθος της επεξεργασίας διαβούλευση με την αρμόδια Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα πριν την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

δ) η δωρεάν παροχή των ψηφιακών εργαλείων και των συνοδευτικών υπηρεσιών προέρχεται από εμπορικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις με εμπορικά ενδιαφέροντα που βρίσκονται σε συνεχή εμπορική σχέση με ποικίλους τομείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και οι οποίες προσπαθούν να αποκτήσουν θεσμικό και τεχνολογικό προβάδισμα έναντι των ανταγωνιστών τους.

ε) δεν εντοπίζεται η Πολιτική Απορρήτου στον ιστότοπο του Υπουργείου ούτε αν υφίσταται, και από τότε, Πολιτική και Σχέδιο Ασφάλειας αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα.

στ) συνεχώς απασχολούν τη δημοσιότητα ερωτήματα που μένουν αναπάντητα από το αρμόδιο υπουργείο όπως πρόσφατα αυτά της μη κερδοσκοπικής εταιρείας "Your Data Matters" σχετικά με την πραγματική εναρμόνιση της διαδικασίας τηλεεκπαίδευσης με την ισχύουσα νομοθεσία.

A. Ερωτάται η κυρία Υπουργός:

1. Αναφορικά με την επιλογή του συστήματος webex Meetings ως ψηφιακού εργαλείου στο πλαίσιο παρεχόμενης τηλεεκπαίδευσης από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

α) Μέσα από ποια διαδικασία αποφάσισε να αποκλείσει τους δημόσιους φορείς που εποπτεύει από τη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Πώς τεκμηριώνει την απόφασή της αυτή;

β) Ποια υπηρεσιακή διαδικασία και χρονική διαδρομή ακολουθήθηκε για την επιλογή των εκάστοτε μεθόδων και εργαλείων και ιδιαίτερα αυτών που ανήκουν σε ιδιωτικές εμπορικές επιχειρήσεις και την εν συνεχεία αποδοχή των προσφορών τους; Πώς τεκμηριώνεται;

γ) Πόσες εναλλακτικές προτάσεις άλλων εταιριών αξιολογήθηκαν πριν προκριθεί η αμερικανική πλατφόρμα “WEBEX Cisco”;

δ) Ποιες είναι οι τεχνικές προϋποθέσεις που έθεσε το ΥΠΑΙΘ; Τηρείται από την πλατφόρμα Webex ο κανόνας της «αυθεντικοποίησης» ως προς την ταυτοποίηση των χρηστών, όπως συμβαίνει στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο;

ε) Ποιες βεβαιώσεις συμμόρφωσης δόθηκαν προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων από τις εμπορικές επιχειρήσεις των οποίων τα προϊόντα και τις υπηρεσίες αποδέχτηκε;

στ) Έχει εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο συνοδευόμενο από τους απαραίτητους πόρους, ώστε, μετά τη λήξη της δωρεάς από την εταιρία Cisco να αναλάβει εξ ολοκλήρου την εξ αποστάσεως εκπαίδευση το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο του ΙΤΥΕ «Διόφαντος» με τη συνδρομή των δικτύων και των μέσων που διαθέτει ο δημόσιος τομέας;

2. Αναφορικά με τη διασφάλιση και την προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

α) Το ΥΠΑΙΘ έχει προβεί και ολοκληρώσει τη διαδικασία συμμόρφωσης με το νέο Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων ΕΕ679/2016 αλλά και με το νόμο 4624/2019;

β) Έχει ορίσει Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων με τα προσόντα που ορίζει η σχετική νομοθεσία, μετά τον Ιούλιο του 2019;

γ) Έχει πραγματοποιήσει τους απαραίτητους τεχνικούς αλλά και κανονιστικούς ελέγχους πριν το ξεκίνημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε όλα τα τεχνικά μέσα και τις εφαρμογές που χρησιμοποιούνται σε αυτή;

δ) Έχει ζητήσει την γραπτή γνώμη του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων του Υπουργείου; Ο τελευταίος εξέφρασε γραπτώς τη γνώμη του για το σύνολο αυτών των επεξεργασιών; Εν συνεχεία το Υπουργείο ακολούθησε τι οδηγίες του;

ε) Ενημερώνει επαρκώς και όπως ορίζεται εκ του νόμου τα φυσικά πρόσωπα για τους κινδύνους και για την άσκηση των δικαιωμάτων τους;

Β. Αίτημα κατάθεσης εγγράφων (ΑΚΕ):

Να προσκομιστούν στο σύνολό τους τα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι το υπουργείο διερεύνησε τη δυνατότητα των δημοσίων φορέων που εποπτεύει αλλά και ευρύτερα, να αναλάβουν τη σύγχρονη τηλεεκπαίδευση και τι απάντησαν οι φορείς αυτοί, τα έγγραφα που συντάχθηκαν στο πλαίσιο της δωρεάς που πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Cisco ή άλλο συσχετιζόμενο με αυτή ή την πραγματοποίηση της τηλεεκπαίδευσης φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και όλα τα σχετικά με τα αναφερόμενα στην ερώτηση έγγραφα, όπως ενδεικτικά: η σύμβαση αποδοχής δωρεάς, ο ορισμός επιτροπής παραλαβής, ο ορισμός επιτροπής αξιολόγησης, η σύσταση ομάδων υποστήριξης και ομάδων παρακολούθησης έργου, τα έγγραφα από τα οποία προκύπτουν η Πολιτική Απορρήτου και η Πολιτική Cookies, η απόφαση διορισμού και τα προσόντα του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων, έγγραφα από τα οποία προκύπτει το αίτημα διαβούλευσης με την ΑΠΔΠΧ, καθώς και έγγραφα από τα οποία προκύπτει η ενημέρωση εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών για τους κινδύνους από την επεξεργασία των δεδομένων τους και την άσκηση των δικαιωμάτων τους κ.ο.κ.

Οι ερωτώντες και αιτούντες Βουλευτές

Φίλης Νίκος

Τζούφη Μερóπη